

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Міжнародний бізнес

Галузь знань

07 Управління та адміністрування

Спеціальність

076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Особливості та практика договірної участі держав в
Європейському економічному просторі (“ЕЕА”)

здобувачки Савенюк Юлії Андріївни

Науковий керівник: д.і.н., старший науковий співробітник

Цветков О. Г.

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент Бурмака М.О.

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародного менеджменту

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Міжнародний бізнес

07 Управління та адміністрування

**076 «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____ О.О. Євдоченко

_____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ М.О. Бурмака

_____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачці вищої освіти Савенюк Юлії Андріївні

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

***на тему «Особливості та практика договірної участі держав в Європейському
економічному просторі (“ЕЕА”)*»**

**Тему затверджено наказом ректора Університету від 4 січня 2024 р. №
19-ст**

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах вітчизняних, зарубіжних джерел, а також законодавчих актів.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Основні аспекти договірної участі держав в Європейському економічному просторі (ЄЕП).
-----------------	---

Розділ 2	Економічна, політична, та правова практика договірної участі держав в Європейському економічному просторі (ЄЕП).
-----------------	--

Розділ 3	Перспективи розвитку договірної участі держав в Європейському економічному просторі (ЄЕП).
-----------------	--

Об'єкт дослідження:	процес договірної участі держав в ЄЕП.
Предмет дослідження:	дослідження практики договірної участі держав в ЄЕП та її вплив на розвиток економічних відносин та інтеграційних процесів.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	ретельне вивчення особливостей та практики договірної участі держав в ЄЕП з урахуванням сучасних глобальних викликів та перспектив розвитку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Провести аналіз основних положень самої Угоди, вивчити її історію формування та розвитку, проаналізувати принципи та цілі договірної участі та дослідити вплив СЕП на економічний розвиток та інтеграцію держав-учасниць.
У розділі 2	Вивчити та проаналізувати реальну практику виконання договірних зобов'язань державами-учасницями, врахувати вплив політичних чинників на реалізацію договірної участі та проаналізувати наслідки економічної інтеграції через СЕП для держав та їх громадян.
У розділі 3	Розглянути можливі шляхи покращення практики договірної участі, оцінити потенційні переваги та ризики для держав-учасниць від подальшого розвитку СЕП і запропонувати конкретні рекомендації щодо подальшого розвитку та удосконалення механізмів функціонування СЕП.

Завдання підготував

науковий керівник

О. Г. Цветков

«22» лютого 2024 р.

Завдання одержала

здобувачка

Ю. А. Савенюк

«22» лютого 2024р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 62 сторінок, 0 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел з 34 найменувань, 4 додатки.

Назва кваліфікаційної бакалаврської роботи:

«Особливості та практика договірної участі держав в Європейському економічному просторі (“ЕЕА”）」

Об’єктом дослідження є процес договірної участі держав в ЄЕП.

Предметом дослідження є дослідження практики договірної участі держав в ЄЕП та її вплив на розвиток економічних відносин та інтеграційних процесів.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи — ретельне вивчення особливостей та практики договірної участі держав в ЄЕП з урахуванням сучасних глобальних викликів та перспектив розвитку.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання: провести аналіз основних положень Угоди про Європейський економічний простір (ЄЕП), вивчити її історію формування та розвитку, проаналізувати принципи та цілі договірної участі та дослідити вплив ЄЕП на економічний розвиток та інтеграцію держав-учасниць. Далі, в розділі про економічну, політичну та правову практику договірної участі в ЄЕП, важливо вивчити та проаналізувати реальну практику виконання договірних зобов'язань державами-учасницями, врахувати вплив політичних чинників на реалізацію договірної участі та проаналізувати наслідки економічної інтеграції через ЄЕП для держав та їх громадян.

У розділі щодо перспектив розвитку ЄЕП слід проаналізувати поточний стан та перспективи розвитку організації, розглянути можливі шляхи покращення практики договірної участі, оцінити потенційні переваги та ризики для держав-учасниць від подальшого розвитку ЄЕП і запропонувати конкретні рекомендації щодо удосконалення механізмів функціонування організації.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення отриманих результатів від виконання цих завдань полягає в збільшенні розуміння та удосконаленні механізмів функціонування Європейського економічного простору (ЄЕП). Аналіз основних положень та принципів ЄЕП, а також їх вплив на економічний розвиток держав-учасниць дозволить розробити ефективні рекомендації для політиків та законодавців щодо оптимізації участі країн в цьому проекті інтеграції.

Розгляд практики договірної участі в ЄЕП дозволить виявити сильні та слабкі сторони системи, а також вплив політичних чинників на реалізацію цих угод. Дослідження перспектив розвитку ЄЕП дозволить країнам-учасникам підготуватися до майбутніх викликів та можливостей, які вони можуть зустріти в процесі інтеграції. Таким чином, отримані результати дослідження матимуть практичне застосування для удосконалення участі країн в Європейському економічному просторі та сприятимуть подальшому розвитку цієї інтеграційної ініціативи.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024

Рік захисту роботи: 2024

Ключові слова: Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ), Європейська економічна Спільнота (ЄЕС), Європейський Союз (ЄС), угода, країна, інтеграція.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувачки факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»

Савенюк Ю. А.

на тему «Особливості та практика договірної участі держав
в Європейському економічному просторі (“ЕЕА”)»

1. Обґрунтування актуальності обраної теми, витриманість логічного ланцюга тема-об’єкт предмет-мета-завдання-висновки, відповідність побудови роботи її назві, взаємозв’язок назв розділів та підрозділів (0-10 балів): У роботі підкреслено розширено обґрунтовується актуальність дослідження, зв’язки і розуміння відображення об’єкта і предмета дослідження та визначених завдань за логікою загальної теми та структурних тематичних розділів. Повний зміст/план дослідження в принципі розкриває і відповідає запланованій темі роботи. Дещо нестандартний підхід до виділення окремих складових економічної діяльності учасників Європейського економічного простору (ЄЕП) відповідає авторському баченню розкриття правових норм та практики учасників Угоди про ЄЕП, з яким можна погодитися, 9 балів.
2. Рівень аналізу та повноти розгляду теоретичних концепцій, понятійного апарату досліджуваної предметної галузі; якість аналізу бібліографічних джерел; достатність глибини теоретичних досліджень за темою; цінність теоретичних висновків (0-10 балів): Рівень аналізу та повноти розгляду теоретичних концепцій предметної галузі є достатньо прийнятним і зрозумілим, що спирається на фахову думку та публікації провідних спеціалістів й експертів у цій сфері за опрацьованими і використаними посиланнями, 9 балів.
3. Якість та глибина проведених досліджень, застосування аналітичних розрахунків, якісного та кількісного аналізу, відповідність методів і засобів досліджень меті й завданням дослідження, коректність інтерпретації результатів дослідження (0-15 балів): Якість та глибина проведених аналітичних досліджень, застосування відповідних методів і засобів дослідження доволі різносторонні і в цілому прийнятні. Особливо виділяється чіткий аналіз позиційних норм ЄЕП, а саме розгляд того, що включає і що не включається до відповідної Угоди. Водночас є і певна хаотичність при викладі сутнісних моментів використання умов ЄЕП між його учасниками і іншими акторами економічних відносин в Європі час, 13 балів.
4. Оцінка результатів досліджень; обґрунтування напрямів, наявність альтернативних підходів до вирішення досліджуваної проблеми, можливість впровадження результатів дослідження, рівень обґрунтування запропонованих рішень (0-15 балів): Результати роботи висвітлені достатньо повно, часто спираючись на профільні документальні джерела та врахування розробок міжнародних і вітчизняних експертів. Останнє виглядає логічним через певну новизну даної проблематики для вітчизняних дослідників та змінний формат чинного законодавства у цій сфері у різні періоди діяльності, 13 балів.

5. Чіткість, обґрунтованість, практичне значення, можливість реалізації висновків (0-10 бал.): Проведене дослідження надає змоги ознайомленню і входженню у авторське розкриття різнопланової проблематики функціонування ЄСП, що реально відповідає діяльності його учасників у всьому внутрішньому ринку ЄС, 10 балів

6. Оформлення роботи та дотримання графіку виконання БДР (0-10 балів): Оформлення роботи та дотримання графіка її виконання були практично у відведених рамках, 9 балів.

7. Позитивні сторони дипломної роботи: у достатньо деталізованому розкритті місії та проблем діяльності в рамках ЄСП, що доволі обмежено висвітлюється у відповідних фахових джерелах.

8. Недоліки роботи: у підвищеній концентрації на аналізі базових правових управлінських та процедурних аспектів діяльності в рамках ЄСП, при тому, що було б рівно ефективно приділити більшу увагу і негативним чи проблемним питанням такої діяльності, зокрема у відношенні до авторських рекомендацій Україні, в її євроінтеграційних устремліннях.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи (0-70 балів): 63 бали.

Допущення КБР до захисту перед ЕК: У цілому ж вважаємо, що дослідження Ю.А.

Савенюк повністю відповідає умовам до бакалаврських робіт і може бути рекомендовано до захисту перед ЕК.

Науковий керівник д.і.н., старший науковий співробітник

Цветков О. Г.

“6” червня 2024 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП).....	9
1.1. Теоретико-методичний підхід до договірної участі держав в ЄЕП.....	9
1.2 Сутність та принципи договірної участі в ЄЕП: розкриття базових складових та обґрунтування економічних переваг.....	14
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА, ПОЛІТИЧНА, ТА ПРАВОВА ПРАКТИКА ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП).....	21
2.1 Аналіз фактичних аспектів договірної участі держав в ЄЕП та їх вплив на економічні відносини між країнами.....	21
2.2 Вплив політичних та правових чинників на реалізацію договірної участі в ЄЕП: узагальнення та аналіз діючих положень.....	32
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП).....	36
3.1 Обґрунтування конструктивних пропозицій для покращення практики договірної участі в ЄЕП: аналіз обраних країн.....	36
3.2 Перспективні стратегії для забезпечення більш ефективної взаємодії держав у рамках ЄЕП й рекомендації Україні для європейської інтеграції.....	47
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59
ДОДАТКИ.....	64

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗГ — Загальний комітет

ЄАВТ — Європейська асоціація вільної торгівлі

ЄЕС — Європейська економічна спільнота

ЄМС — Монетарний союз

ЄС — Європейський Союз

СПК — Спільний парламентський комітет

ВСТУП

У 2014 році після Революції Гідності Україна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом, що визначило основні принципи відносин та співпраці між ними. [1] Протягом наступних років відбувалися стабільні зрушення у напрямі політичної асоціації та економічної інтеграції. Однак, 24 лютого 2022 року, Україна стала об'єктом агресії з боку Росії, що спровокувало необхідність захисту своїх євроінтеграційних досягнень та стратегічних перспектив.

У червні 2022 року Європейська Комісія випустила офіційний висновок стосовно заявки України на вступ до Європейського Союзу (ЄС). Відповідно до цього висновку, Європейській Раді було рекомендовано надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС. Крім того, Україні було надано сім рекомендацій, які необхідно виконати для подальшого руху до відкриття переговорів щодо вступу. Ці рекомендації були спрямовані на забезпечення розвитку України в контексті підготовки до потенційного членства в Європейському Союзі. [2]

23 червня 2022 року, Європейська Рада ухвалила історичне рішення про надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС. [3] Саме цей крок став позначкою початку нового етапу у процесі європейської інтеграції України.

У зв'язку з цим, питання євроінтеграції стає все більш актуальним протягом останніх 2 років. До того ж, поточна політична ситуація в Україні підкреслює необхідність уточнення механізмів регулювання міжнародних відносин та співробітництва на основі договірних умов.

В контексті розвитку сучасного світового господарства, особлива увага приділяється аналізу особливостей та практики договірної участі держав в Європейському економічному просторі (ЄЕП). Це відбувається у контексті не лише політичних відносин, але і економічної динаміки, яка визначається великою мірою міжнародними торговельними та інвестиційними потоками.

Актуальність теми дослідження полягає в необхідності розуміння та аналізу договірної участі держав в Європейському економічному просторі (ЄЕП) в контексті сучасного світового господарства. Сучасні геополітичні зміни та економічні перетворення вимагають уваги до механізмів регулювання міжнародних відносин та співробітництва між країнами. Та ще більш важливою ця тема є для України.

Бо Україна активно працює над виконанням своїх євроінтеграційних завдань, які були сплановані ще до отримання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Зокрема, розвиває торговельні зв'язки з країнами ЄС та здійснює секторальну інтеграцію на внутрішньому ринку ЄС. Саме тому Вивчення можливостей та перспектив України в рамках ЄЕП стає важливим кроком для подальшої європейської інтеграції країни.

Недавні дослідження та публікації підтверджують постійний інтерес до теми договірної участі держав у європейській інтеграції, зокрема в контексті вступу України до ЄС. Однак, деякі аспекти цієї проблематики залишаються недостатньо дослідженими, особливо щодо європейського економічного простору. Це відкриває можливості для подальшого наукового дослідження та аналізу в цій області.

Метою даної роботи є ретельне вивчення особливостей та практики договірної участі держав в ЄСП з урахуванням сучасних глобальних викликів та перспектив розвитку. Це дослідження спрямоване на визначення впливу договірної участі на процеси економічної інтеграції та співпраці серед учасників, зокрема в контексті зовнішньоекономічних відносин.

Об'єктом дослідження є сам процес договірної участі держав в ЄСП, який створює певні правові та економічні рамки співпраці.

Предметом дослідження є аналіз практики договірної участі держав в ЄСП та її впливу на розвиток економічних відносин та інтеграційних процесів.

Для досягнення поставленої мети використовувалися різноманітні методи дослідження, зокрема аналіз літературних джерел, статистичних даних, а також методи порівняльного аналізу.

Інформаційна база дослідження включає як вітчизняні, так і зарубіжні джерела, що дозволяє отримати повний обсяг інформації щодо даної проблеми.

Структура роботи виглядає наступним чином: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки, кожен з яких спрямований на вивчення певних аспектів договірної участі держав в ЄЕП та її впливу на економічну динаміку та перспективи подальшого розвитку.

Такий підхід дозволяє ретельно проаналізувати та охопити всі аспекти проблематики договірної участі держав в ЄЕП та розкрити її сутність з урахуванням сучасних глобальних викликів та перспектив розвитку.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП)

1.1. Теоретико-методичний підхід до договірної участі держав в ЄЕП

З моменту створення Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) у 1960 році Європейський Союз став найважливішим торговельним партнером для даної організації. ЄАВТ була заснована як альтернативний торговий блок для деяких країн, які були не зацікавлені або не могли приєднатися до тодішньої Європейської економічної спільноти, яка потім інтегрувалась до ЄС в 1993 році. [4]

У 1972 році окремі країни-члени ЄАВТ уклали угоди про вільну торгівлю з Європейською економічною Спільнотою (ЄЕС) з метою скасування митних зборів на промислову продукцію. Ця мета була більш-менш досягнута до 1977 року, але єдиного європейського ринку все ще не існувало.

У середині 1980-х років Європейська Комісія розпочала амбітний проєкт створення повністю інтегрованого Внутрішнього Ринку. План був сформульований в Законі про Єдину Європу, підписаному в 1986 році. У 1984 році країни-члени ЄАВТ та ЄС прийняли декларацію про спільне створення динамічного Європейського економічного Простору (ЄЕП), в якій перераховані можливі напрями співпраці, зокрема у сфері торгівлі товарами.

Країни-члени ЄАВТ визнали політичну визначеність ЄС завершити Внутрішній Ринок до 1 січня 1993 року і вирішили просувати вперед відносини ЄС-ЄАВТ паралельно з розвитком ситуації на боці ЄС. Між 1984 і 1989 роками видалення перешкод у торгівлі відбувалося відомчим шляхом. Однак для країн-членів ЄАВТ та ЄС стало складно працювати, враховуючи ситуацію, де деякі сфери обиралися для співпраці, тоді як інші — ні.

У 1989 році Жак Делор, тодішній Президент Європейської Комісії, запропонував нову та більш структуровану форму партнерства, яка мала стати Угодою про Європейський економічний Простір.

Країни-члени ЄАВТ того часу: Австрія, Фінляндія, Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, Швеція та Швейцарія, привітали ідею і офіційні переговори розпочалися у червні 1990 року. Угода про Європейський економічний Простір була підписана 2 травня 1992 року в Порто і набула чинності з 1 січня 1994 року.
[5]

Ця угода об'єднала країни-члени Європейського Союзу та три країни Європейської асоціації вільної торгівлі, Ісландію, Ліхтенштейн та Норвегію, у єдиний ринок. А її головною метою було зміцнення торговельних та економічних відносин між країнами за рахунок зняття торговельних бар'єрів та встановлення рівних умов конкуренції та відповідності однаковим правилам.

Швейцарія виступила проти вступу до ЄЄП у грудні 1992 року і з тих пір зберегла та розвивала свої відносини з ЄС через двосторонні угоди. З 1 січня 1995 року Австрія, Фінляндія та Швеція приєдналися до ЄЄП як країни-члени ЄС.

Ліхтенштейн став повноправним учасником ЄЄП з 1 травня 1995 року. ЄЄП було розширено на тринадцять нових країн-членів, які приєдналися до ЄС відповідно у 2004, 2007 та 2013 роках. [6]

Зараз Європейський економічний простір об'єднує 27 країн-членів ЄС та три держави ЄАВТ (Ісландію, Ліхтенштейн та Норвегію) у Внутрішньому Ринку, який регулюється однаковими основними правилами. Ці правила спрямовані на забезпечення вільного руху товарів, послуг, капіталу та осіб по всьому ЄЄП у відкритому та конкурентному середовищі, концепція якого відома як чотири свободи. [7]

Мета Угоди про ЄЄП, зазначена в статті 1, полягає в "продовженні та збалансованому зміцненні торговельних та економічних відносин між Сторонами з метою створення єдиного Європейського економічного Простору".

Угода про ЄЄП передбачає рівні умови для підприємств у всьому Внутрішньому Ринку шляхом підтримання чотирьох свобод, тобто вільного руху товарів, послуг, осіб та капіталу. ЄЄП також встановлює правила ринкової конкуренції та державної допомоги для країн-учасниць. [8]

Окрім цього, сприяє захисту споживачів та корпоративного права, охороні навколишнього середовища, соціальної політики й статистики. ЄЄП також передбачає співпрацю країн в певних галузях, як от: дослідження та технологічний розвиток, інформаційні послуги, освіта, навчання та молодь, зайнятість, підприємництво та цивільний захист.

Дана співпраця може здійснюватись різними способами, наприклад як участь держав у різних програмах та агенціях, розроблених ЄС.

У випадках, коли співпраця приймає форму участі країн у рамкових програмах ЄС, конкретній програмі, проєкті або іншій дії, застосовуються наступні принципи:

1. Країни-учасниці отримують доступ до всіх частин програми.
2. Статус країн-учасниць в комітетах, які допомагають Комісії ЄС у керуванні або розробці діяльності Співтовариства, до якої країни можуть фінансово сприяти у зв'язку зі своєю участю, повністю враховуватиме цей внесок.
3. Рішення Співтовариства, окрім тих, що стосуються загального бюджету Співтовариства, які безпосередньо чи опосередковано впливають на рамкову програму, конкретну програму, проєкт або іншу дію, у яких країни-члени ЄАВТ беруть участь за рішенням, прийнятим у рамках цієї Угоди, підлягатимуть положенням статті 79(3) Угоди про ЄЕП. Умови подальшої участі у відповідній діяльності можуть бути переглянуті Спільним комітетом ЄЕП відповідно до статті 86 Угоди про ЄЕП.
4. На рівні проєкту інституції, підприємства, організації та громадяни країн-членів ЄАВТ матимуть ті ж права і обов'язки у рамковій програмі або іншій дії, що й партнери-інституції, підприємства, організації та громадяни країн-членів ЄС. Те ж саме застосовуватиметься до учасників обмінів між країнами-членами ЄС та країнами-членами ЄАВТ, у рамках відповідної діяльності.

Країни-члени EFTA, їхні інституції, підприємства, організації та громадяни матимуть ті ж права та обов'язки щодо розповсюдження, оцінки та використання результатів, що й країни-члени ЄС, їхні інституції, підприємства, організації та громадяни.

Контрактні сторони зобов'язуються, відповідно до своїх відповідних правил та регламентів, сприяти переміщенню учасників у програмі та інших заходах у міру необхідного. [9, ст. 411-412]

Угода про ЄЕП гарантує рівні права та обов'язки в межах Єдиного Ринку для громадян та економічних операторів у ЄЕП. Згідно зі статтею 6 Угоди про ЄЕП, судова практика Суду Європейського Союзу також має значення для Угоди про ЄЕП, оскільки положення Угоди про ЄЕП тлумачаться відповідно до відповідних рішень Суду, прийнятих до дати підписання (тобто 2 травня 1992 року).

Проте, Угода про ЄЕП не охоплює декілька сфер політики ЄС. До них входять спільна сільськогосподарська та рибна політика, навіть незважаючи на те, що Угода містить положення щодо різних аспектів торгівлі сільськогосподарською та рибною продукцією.

Також Угода не охоплює Митний союз, Спільну торговельну політику, Спільну зовнішню та безпекову політику, Монетарний союз (ЄМС), а також Юстицію та внутрішні справи, навіть враховуючи те, що Ісландія, Норвегія й Ліхтенштейн разом з 22 країнами ЄС належать до Шенгенської зони. [10]

Підсумовуючи, можна зазначити, що метою створення ЄЕП є розширення Внутрішнього ринку Європейського Союзу на три країни-учасниці Європейської асоціації вільної торгівлі, створюючи однорідний Європейський економічний простір. Це ґрунтується на спільних правилах та рівних умовах конкуренції і передбачає відповідні засоби здійснення контролю на судовому рівні. Угода про ЄЕП гарантує рівні права та обов'язки в межах Внутрішнього ринку для фізичних осіб та економічних операторів в ЄЕП.

1.2 Сутність та принципи договірної участі в ЄЕП: розкриття базових складових та обґрунтування економічних переваг

Угода про Європейський економічний простір базується на первинному законодавстві Європейського Союзу (Угоді про Європейську економічну Спільноту, укладену в Римі в 1957 році) , а також на вторинному законодавстві (регламентах, директивах, рішеннях та інших інструментах, прийнятих установами ЄС на постійній основі; також відомих як правове надбання ЄС).

Таким чином, значна частина Угоди про ЄЕП ідентична відповідним частинам, що регулюють чотири основні свободи, які встановлені в Римському договорі 1957 року.

Угода про ЄЕП складається з 129 статей, а також 22 додатків і 49 протоколів. Додатки стосуються законодавчої бази ЄС, яка застосовується в ЄЕП. [11] Протоколи містять положення з конкретних питань, як правила походження

товарів, перехідні періоди для країн ЄАВТ в певних сферах та спрощені митні процедури.

Однією з центральних особливостей Угоди про Європейський економічний простір є те, що її загальні правила постійно оновлюються за рахунок постійного змінення законодавства ЄС. Цей аспект є надзвичайно важливим, враховуючи великий обсяг законодавства ЄС, що стосується внутрішнього ринку.

Тобто кожного місяця численні законодавчі акти ЄС, що стосуються ЄЕП, також включаються і до Угоди про ЄЕП рішеннями Загального комітету ЄЕП (ЗГ ЄЕП).

Загальний комітет ЄЕП відповідає за керівництво Угодою про ЄЕП і зазвичай збирається вісім разів на рік. Це загальний форум, де обмінюються поглядами і приймаються рішення щодо включення нового законодавства ЄС до Угоди про ЄЕП.

Комітет ЄЕП складається з посла країн-членів ЄАВТ і представників Генерального секретаріату Європейської Комісії. Президентство Комітету ЄЕП чергово займається протягом шести місяців представник ЄС та країна-член ЄАВТ.
[12]

Чотири підкомітети входять до Комітету та допомагають з прийняттям рішень (підкомітет з питань вільного переміщення товарів; вільного переміщення капіталу та послуг, включаючи корпоративне право; вільного переміщення осіб; та супутніх політик, до прикладу: захисту споживачів та корпоративного права, охороні навколишнього середовища, соціальної політики й статистики.). Численні

експертні та робочі групи подають звіти цим підкомітетам. А вже потім Загальний комітет ЄЕП подає Річний звіт про роботу Угоди про ЄЕП.

Кожного разу, коли законодавчий акт ЄС, що стосується ЄЕП, змінюється або приймається новий, відповідний додаток Угоди про ЄЕП також має бути відповідно змінений. Це важливо для збереження принципу однорідності ЄЕП. Зміни в Угоді про ЄЕП мають забезпечити, щоб наступний текст був якомога ближчим до прийнятого законодавства з боку ЄС, з метою можливого одночасного застосування в ЄС та країнах-членах ЄАВТ.

Країни-члени ЄЕП з ЄАВТ завжди можуть подати запит на консультації з питань, що їх турбують, до Загального комітету ЄЕП. Також країни-члени ЄАВТ мають право обговорювати адаптацію законодавства ЄС до угоди про ЄЕП у випадках, коли це потрібно з особливих обставин та коли це погоджено обома сторонами.

Країни-члени ЄЕП з ЄАВТ мають можливість впливати на формування законодавства, що має значення для ЄЕП, тобто на пропозиції на підготовчому етапі з боку ЄС. Ця можливість закріплена в Угоді про ЄЕП як право для представників країн-членів ЄАВТ брати участь у роботі експертних груп Європейської Комісії та надавати коментарі країн-членів ЄАВТ щодо майбутнього законодавства. [13]

Хоча країни-члени ЄЕП з ЄАВТ активно використовують ці можливості для активного впливу на законодавство, вони мають достатньо мало впливу на остаточне рішення з питань законодавства на боці ЄС. Вони не можуть брати участь у засіданнях або голосувати в Європейському парламенті або Раді

Європейського Союзу (співзаконодавці зазвичай знаходяться на боці ЄС з питань більшості законодавства, яке має значення для ЄЕП), тому що їм доводиться включити в Угоду про ЄЕП те, що було остаточно вирішено, якщо, можливо, не сформовано, іншими.

Інституційні угоди в рамках Угоди про ЄЕП закріплені двостовпвою структурою/схемою, де інституції ЄАВТ відповідають таким же на боці ЄС.

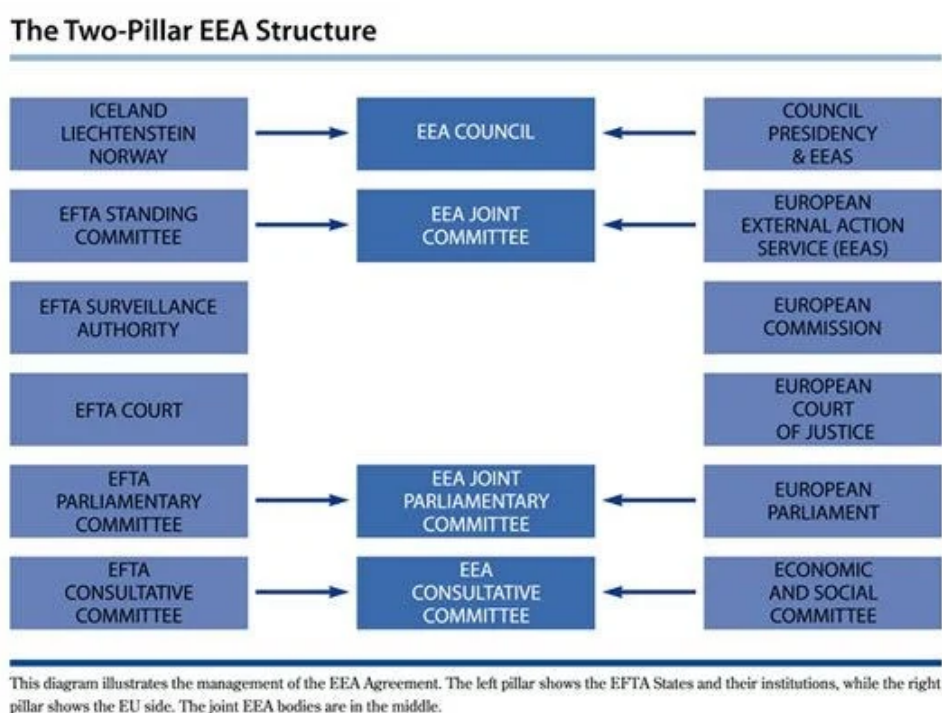

Рисунок 1.1 — Двостовпова структура інституцій ЄЕП [14]

Змістовні рішення, що стосуються Угоди про ЄЕП та її функціонування, є спільним підприємством і приймаються спільними органами.

Рада ЄЕП, що складається з міністрів закордонних справ ЄС та країн-членів ЄАВТ, надає політичний поштовх для розвитку Угоди та вказівки для Комітету ЄЕП.

Комітет ЄЕП відповідає за постійне управління Угодою про ЄЕП. Це форум, де обмінюються поглядами і приймаються рішення консенсусом щодо включення законодавства ЄС до Угоди про ЄЕП. Комітет ЄЕП складається з представників країн-членів ЄАВТ та ЄС. Всі рішення Комітету ЄЕП приймаються одноголосно.

Спільний парламентський комітет ЄЕП (СПК ЄЕП) складається з членів національних парламентів країн-членів ЄАВТ та членів Європейського парламенту. Комітет в більшості використовує діалог і дебати до кращого розуміння між ЄС та країнами-членами ЄАВТ областей, що охоплюються Угодою. [9, ст. 42-43]

Консультативний комітет ЄЕП складається з членів Консультативного комітету ЄАВТ та економічного й соціального комітету ЄС. Комітет працює над зміцненням контактів між соціальними партнерами з обох сторін та співпрацює організовано та регулярно для підвищення усвідомленості та надання внеску щодо економічних та соціальних аспектів ЄЕП. [9, ст. 380]

Комітет постійних представників країн ЄЕП з ЄАВТ діє як форум, на якому країни-члени ЄЕП ЄАВТ консультуються один з одним та доходять до загальної позиції перед зустріччю з ЄС у Комітеті ЄЕП.

Він складається з представників країн-учасниць ЄАВТ, Норвегії, Ісландії та Ліхтенштейну, та спостерігачів зі Швейцарії та Відомства з нагляду ЄАВТ. Наразі структура Комітету має п'ять підкомітетів, під якими працюють кілька робочих груп. [9, ст. 151]

У листопаді 2009 року Комітет постійних представників схвалив практичне об'єднання Підкомітету I, II, III та IV. Під ЄЄП ЄАВТ також діють ще два важливі органи. Відомство з нагляду ЄАВТ, знаходячись у Брюсселі, забезпечує виконання країнами-членами ЄЄП з ЄАВТ своїх зобов'язань згідно з Угодою про ЄЄП.

Крім загального контролю за дотриманням, Відомство має повноваження щодо конкуренції, державної допомоги та державних закупівель, відображаючи розширені повноваження Європейської Комісії у цих галузях у межах ЄС. Суд ЄАВТ, розташований у Люксембурзі, відповідає Суду Європейського Союзу у справах, що стосуються країн-членів ЄЄП ЄАВТ.

Суд займається справами про порушення, внесеними Відомством з нагляду ЄАВТ проти країни-члена ЄЄП з ЄАВТ щодо виконання, застосування або тлумачення правила ЄЄП, а також вирішує спори між двома або більше країнами-членами ЄЄП з ЄАВТ. Він також розглядає апеляції щодо рішень, прийнятих Відомством з нагляду ЄАВТ, та надає консультації судам країн-членів ЄЄП з ЄАВТ щодо тлумачення правил ЄЄП. [9, ст. 46]

ЄЄП пропонує безліч переваг для фізичних осіб, бізнесу та економік країн, які його використовують.

Серед них:

- легкість у порівняння цін на товари між країнами, що сприяє зростанню конкуренції між підприємствами та надає переваги споживачам;
- стабільність цін;
- наявність євро як валюти полегшує, здешевлює та убезпечує підприємства під час покупки та продажу товарів на території єврозони та торгівлі

з іншими країнами світу;

- покращена економічна стабільність та зростання;
- краща інтеграція, а значить і ефективність, яка відкривається для фінансових ринків;
- більший вплив європейської зони на глобальну економіку.

РОЗДІЛ 2

ЕКОНОМІЧНА, ПОЛІТИЧНА, ТА ПРАВОВА ПРАКТИКА ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП)

2.1 Аналіз фактичних аспектів договірної участі держав в ЄЕП та їх вплив на економічні відносини між країнами

Працівники та самозайняті особи.

Угода про Європейський економічний простір забезпечує свободу переміщення працівників між державами-членами Європейського Союзу та країнами Європейської асоціації вільної торгівлі, а також гарантує рівні умови зайнятості та вилучення будь-якої дискримінації на підставі національності.

Ця свобода включає право приймати пропозиції роботи, вільне пересування в межах території держав-учасниць та можливість залишатися на їхній території після закінчення роботи. Проте, ці права можуть бути обмежені з міркувань громадського порядку, безпеки чи громадського здоров'я.

Угода також передбачає механізми забезпечення соціального захисту для працівників та самозайнятих осіб, включаючи надання пільг та виплату допомоги особам, які проживають на території держав-учасниць.

Для полегшення прийняття та здійснення працівниками та самозайнятими особами своїх діяльностей, угода передбачає взаємне визнання дипломів, свідоцтв

та інших документів про формальну кваліфікацію, а також координацію законодавчих актів, що регулюють ці процеси в державах-учасниках.

Тобто право на вільне переміщення осіб в ЄЕП гарантує:

1. Збільшення мобільності робочої сили. Право на свободу переміщення працівників дозволяє людям знаходити роботу в будь-якій країні-учасниці, де вони можуть знайти кращі умови зайнятості та оплати праці. Це сприяє збільшенню мобільності робочої сили та допомагає зменшити безробіття в тих регіонах, де попит на працю низький.
2. Підвищення конкуренції на ринку праці. Збільшена мобільність робочої сили призводить до більшої конкуренції на ринку праці. Це може стимулювати компанії до підвищення ефективності та інновацій, оскільки вони змушені конкурувати за талановитих та кваліфікованих працівників.
3. Збільшення обсягів торгівлі та інвестицій. За рахунок підвищеної мобільності робочої сили зростає обсяг торгівлі та інвестицій між країнами-учасницями. Компанії можуть легше залучати працівників з інших країн та розширювати свої бізнес-операції за кордоном, що збільшує міжнародний обмін товарами та послугами.
4. Зростання економічного зростання та інновацій. Свобода переміщення працівників сприяє обміну знаннями та ідеями між країнами, що може стимулювати інноваційний розвиток та підвищувати ефективність виробництва. Це в свою чергу приводить до економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країн-учасниць. [9, ст. 25]

Право на заснування бізнесу.

Угода про Європейський економічний простір гарантує право заснування бізнесу будь-якого напрямку для громадян країн-учасниць на території будь-якої іншої з цих країн. Це означає, що громадяни країн-учасниць мають право створювати агентства, філії або дочірні підприємства на території будь-якої із цих країн.

Свобода у заснуванні бізнесу також включає право займатися та розвивати діяльність як самозайнята особа, створювати та управляти підприємствами, зокрема компаніями або фірмами, згідно з умовами, встановленими для власних громадян законодавством країни, де таке право надається.

Це означає, що компанії або фірми, які були утворені відповідно до законодавства країни-учасниці ЄЕП та мають свою реєстрацію, центральне управління або основне місце здійснення діяльності на території договірних сторін, мають поводитись за цим розділом так само, як фізичні особи, які є громадянами країн-учасниць ЄЕП.

Термін "компанії або фірми" означає компанії або фірми, утворені згідно з цивільним або комерційним правом, включаючи кооперативні товариства, інші юридичні особи, які керуються публічним або приватним правом, за винятком неприбуткових організацій.

Це право має на меті сприяння створенню сприятливої для бізнесу середовища, оскільки громадяни можуть ефективно використовувати свої підприємницькі ідеї та ресурси в будь-якій з країн-учасниць.

Забезпечення вільної можливості створення підприємств, філій та агентств допомагає сприяти зростанню конкуренції, інноваціям та обміну технологіями між країнами. Це також допомагає залучати іноземні інвестиції, розвиваючи таким чином економіку країни-учасниці, громадянин якої створив власну компанію або фірму. Крім того, це позитивно впливає і на країну, в якій створюється даний бізнес. [9, ст. 26]

Сервіси.

У межах положень Угоди про Європейський економічний простір не допускаються обмеження свободи надання послуг на території Сторін Угоди щодо громадян ЄС та ЄАВТ, які зареєстровані в ЄС або ЄАВТ, а, крім цього, також щодо особи, для якої надаються послуги.

Послуги можуть вважатися "послугами" у змісті цієї Угоди, якщо вони зазвичай надаються за оплату, якщо вони не підпадають під положення про свободу руху товарів, капіталу та осіб.

"Послуги" включають, зокрема:

- діяльність промислового характеру;
- діяльність комерційного характеру;
- діяльність ремісників;
- діяльність професій.

Особа, що надає послугу, може також тимчасово здійснювати свою діяльність у країні, де надається послуга, на тих самих умовах, які накладає ця країна на своїх власних громадян.

Це положення сприяє створенню однакових умов для громадян ЄС та ЄАВТ щодо надання та отримання різноманітних послуг у будь-якій країні-учасниці угоди. Заборона будь-яких обмежень на свободу надання послуг збільшує конкуренцію на ринку послуг, що може призвести до покращення якості послуг та зниження їхніх цін.

Таке право також стимулює розвиток міжнародних бізнесів та сприяє розширенню можливостей для підприємств щодо здійснення своєї діяльності на території інших країн-учасниць угоди. Це може призвести до зростання інвестицій та обміну технологіями між країнами, сприяючи економічному зростанню та розвитку. [9, ст. 27]

Капітал

У рамках положень цієї Угоди не може бути обмежень між Сторонами у руху капіталу, що належить особам, які проживають у країнах-учасниць СЕП або ЄАВТ. Не допускається будь-яка дискримінація, яка виникає на підставі національності, місця проживання або місця інвестування капіталу.

Поточні платежі, що пов'язані з переміщенням товарів, осіб, послуг або капіталу між Сторонами у рамках цієї Угоди, мають бути вільними від будь-яких обмежень.

Якщо різниці між правилами обміну валют в країнах-учасницях можуть спонукати осіб, які проживають у одній з цих країн, використовувати більш вільні можливості переказу в межах території Сторін з метою ухилення від правил однієї з цих країн, що стосуються руху капіталу до чи з третіх країн, відповідна Сторона має право прийняти відповідні заходи для подолання цих труднощів.

У випадку, коли рухи капіталу призводять до порушень у функціонуванні ринку капіталу в будь-якій країні-учасниці, відповідна Сторона може прийняти захисні заходи у сфері руху капіталу.

Коли владні органи Сторони-учасниці приймають зміни до курсу валют, які серйозно спотворюють умови конкуренції для країн ЄЕП, інші Сторони-учасниці так само можуть вживати необхідних заходів як відповідь на такі зміни.

Якщо ж країна-учасниця знаходиться у скрутній ситуації, що стосується платіжного балансу, яка може загрожувати функціонуванню цієї Угоди, відповідна Сторона може прийняти захисні заходи.

Дозволяючи вільний рух капіталу між учасниками угоди, ці положення сприяють створенню сприятливого інвестиційного клімату, що сприяє економічному зростанню та розвитку.

Заборона будь-яких обмежень на рух капіталу зменшує ризики для інвесторів та підприємств, які шукають можливості для розширення своїх бізнесів за межами своїх національних кордонів. Це, у свою чергу, може привести до збільшення обсягу капіталовкладень, підвищення конкуренції на ринках та збільшення доступності капіталу для місцевих підприємств.

Більш тісне економічне співробітництво, що виникає внаслідок цих положень, може також сприяти створенню нових робочих місць, обміну технологіями та інноваціями, а також підвищенню конкурентоспроможності учасників угоди на світових ринках.

Отже, забезпечення вільного руху капіталу в межах Європейського економічного простору (ЄЕП) сприяє створенню сприятливого середовища для економічного зростання, інвестицій та співробітництва між учасниками угоди. [9, ст. 27-29]

Транспорт

За умовами цієї Угоди положення щодо транспортування залізничним, дорожнім та внутрішнім водним шляхом не можуть бути менш вигідними для перевізників інших країн, у порівнянні з перевізниками, які є громадянами цієї держави, що надала такі положення. Будь-яка Сторона-учасниця, яка відхиляється від принципу має повідомляти про це Спільний комітет ЄЕП. інші Сторони-учасниці, які не приймають наявні відхилення, мають право вжити відповідних заходів у відповідь на ситуацію, що склалась.

Допомога вважається сумісною з цією Угодою, якщо вона відповідає потребам координації транспорту або якщо це компенсація витрат за виконання певних зобов'язань, які впливають з концепції громадського обслуговування.

У випадку транспорту на території Сторін-учасниць не може бути зафіксований акт дискримінації, який може полягати у тому, що перевізники встановлюють різні тарифи та накладають різні умови на перевезення однакових товарів по тих самих транспортних маршрутах з огляду на країну походження або призначення цих товарів. Компетентний орган здійснює розслідування будь-яких випадків дискримінації, які відповідають цій статті, та приймає всі необхідні рішення в межах своїх внутрішніх правил.

Встановлення тарифів та умов, які передбачають будь-який елемент підтримки або захисту в інтересах одного або кількох підприємств чи галузей

промисловості, у зв'язку з транспортними операціями на території Сторін-учасниць, забороняється, якщо це не авторизовано компетентним органом.

Компетентний орган, діючи за власною ініціативою або на прохання країни-учасниці ЄЕП або ЄАВТ, досліджує тарифи та умови, враховуючи особливості регіональної економічної політики, потреби розвиваються районів та проблеми областей, які серйозно позначені політичними обставинами, з одного боку, і вплив таких тарифів та умов на конкуренцію між різними видами транспорту, з іншого.

Компетентний орган має право приймати необхідні рішення в межах своїх внутрішніх правил. Проте, дана заборона не поширюється на тарифи, встановлені для забезпечення конкуренції.

Платежі або збори, які стягуються перевізником під час перетину кордонів, крім транспортних тарифів, не можуть перевищувати розумного рівня після врахування фактичних витрат на це. Основна ціль сторін-учасниць полягає у поетапному зменшенні цих витрат.

Це положення сприяє зниженню обмежень для інвесторів та підприємств, що забезпечує вільний потік капіталу через кордони. Заборона дискримінації щодо міжнародних перевезень і фіксація розумного рівня зборів на перетин кордонів допомагає забезпечити рівні умови конкуренції для підприємств у всіх країнах-учасницях. Це сприяє розвитку торгівлі та інвестицій між країнами, стимулює економічне зростання і сприяє зближенню їх економік.

Отже, право на вільний рух капіталу підтримує створення сприятливої економічної обстановки для співпраці між країнами-учасниками Європейського економічного простору, сприяючи їх загальному економічному розвитку та процвітанню. [9, ст. 29-30]

Підприємства

В рамках цієї Угоди існує заборона на усі угоди між підприємствами, рішення асоціацій підприємств та узгоджені практики, які можуть впливати на торгівлю між учасниками угоди та мають на меті або ефект запобігання, обмеження або спотворення конкуренції на території, охопленій цією Угодою. Зокрема, є заборона на такі дії, як фіксація цін на закупівлю або продаж, обмеження виробництва чи контроль за ринками, а також будь-які інші умови торгівлі, що можуть викликати конкурентні невігоди.

Усі такі угоди або рішення вважаються автоматично недійсними. Однак за певних умов деякі угоди чи рішення можуть бути визнані припустимими, якщо вони сприяють покращенню виробництва чи розповсюдженню товарів, одночасно не обмежуючи при цьому конкуренцію або споживчу вигоду.

Будь-яке зловживання домінуючим становищем на ринку також заборонено Угодою, оскільки це може негативно вплинути на торгівлю між учасниками угоди. Це може включати недобросовісні ціни або умови торгівлі, обмеження виробництва або розвитку ринків.

Компетентний орган нагляду відповідальний за розслідування випадків підозрілих порушень цих принципів за власною ініціативою або за заявкою держави на відповідній території або іншої влади нагляду. Компетентний орган нагляду проводить ці розслідування спільно з компетентними національними

органами на відповідній території та спільно з іншою владою нагляду, яка надає йому допомогу відповідно до своїх внутрішніх правил.

Якщо виявляється факт порушення принципів, відповідні заходи для їх припинення пропонуються Компетентним органом нагляду.

Якщо після цього порушення не припиняється, компетентний орган нагляду фіксує це як вмотивоване порушення принципів у своєму рішенні. Компетентний орган нагляду може опублікувати своє рішення та дозволити державам на відповідній території прийняти заходи, умови та деталі яких він визначить самостійно, необхідні для виправлення ситуації. Він також може запросити іншу владу нагляду дозволити державам на відповідній території прийняти такі заходи.

Окремі випадки розглядаються владами нагляду згідно з наступними положеннями:

- окремі випадки, де тільки торгівля між країнами ЄАВТ підпадає під дію статті, розглядаються Владою нагляду ЄАВТ;
- Влада нагляду ЄАВТ вирішує випадки, коли оберт підприємств у території країн ЄАВТ становить 33% або більше їх оборту на території, охопленій цією Угодою;
- Комісія ЄС вирішує інші випадки, а також випадки, коли торгівля між країнами ЄС підпадає під дію статті.

Ці правила та процедури спрямовані на забезпечення чесної конкуренції та запобігання будь-яким формам монополізації чи спотворення ринку в межах Європейського економічного простору (ЄЕП).

Їх мета полягає в тому, щоб уникнути ситуацій, де підприємства використовують своє домінуюче становище для завдання шкоди іншим учасникам ринку. Заборони на угоди між підприємствами, рішення об'єднань підприємств та узгоджені практики, які призводять до обмеження конкуренції, допомагають створити умови для рівних можливостей на ринку для всіх учасників.

Це сприяє створенню більш стабільного та прозорого середовища для бізнесу, що, в свою чергу, сприяє розвитку торгівлі та інвестицій між країнами-учасницями ЄЕП. Таким чином, ці правила й процедури мають великий вплив на формування економічних відносин між країнами, сприяючи створенню більш конкурентоспроможного та динамічного ринкового середовища. [9, ст. 30-33]

Державна допомога

За винятком випадків, передбачених цією Угодою, будь-яка допомога, що спотворює конкуренцію, вважається несумісною з функціонуванням цієї Угоди, якщо вона впливає на торгівлю між сторонами. Деяка допомога може бути сумісною, наприклад, це стосується допомоги соціального характеру або наданої для відшкодування збитків від природних лих або надзвичайних подій.

Також можливе надання допомоги для розвитку економіки, за умови, що вона не зможе нанести шкоди для торговельних умов та загального інтересу. Усі системи державної допомоги мають періодично переглядатись на сумісність з цією Угодою. І, якщо виникнуть суперечності щодо допомоги, будуть проводитись консультації для знаходження рішення, а при необхідності прийматись відповідні заходи для забезпечення рівних умов конкуренції.

Право щодо державної допомоги в контексті ЄЕП сприяє створенню рівних умов для усіх учасників ринку та забезпечує конкурентоспроможність економіки в рамках угоди. Це сприяє зміцненню економічних відносин між країнами, що входять до ЄЕП, і сприяє їх загальному економічному розвитку. [9, ст. 33-35]

2.2 Вплив політичних та правових чинників на реалізацію договірної участі в ЄЕП: узагальнення та аналіз діючих положень

Політичні чинники відіграють ключову роль у реалізації договірної участі в Європейському економічному Просторі (ЄЕП). Компетентні органи, за власною ініціативою чи за заявкою країн-членів ЄС або ЄАВТ, перевіряють тарифи та умови для транспортних операцій з урахуванням регіональних економічних політик та потреб недорозвинених та політично обтяжених районів. Це дозволяє забезпечити справедливість у конкуренції між різними видами транспорту. [9, ст. 30]

Створення Ради ЄЕП відкриває можливість політичного управління виконанням угоди та визначення загальних принципів для Спільного Комітету ЄЕП. Це дозволяє оцінювати функціонування та розвиток Угоди та приймати політичні рішення щодо її змін. [9, ст. 41]

Також, Рада ЄЕП може вирішувати питання щодо розширення відносин, встановлених угодою, на нові сфери, які можуть бути корисними для всіх учасників угоди. Це відкриває шлях для відкриття переговорів між учасниками

угоди та прийняття нових угод, які підлягають ратифікації відповідно до внутрішніх процедур. [9, ст. 51]

Отже, політичні чинники не лише визначають умови конкуренції та регулюють тарифи в транспортній сфері, але й впливають на загальний розвиток та розширення дії Європейського економічного Простору через прийняття політичних рішень та проведення переговорів між учасниками угоди.

Правові чинники відіграють не менш важливу роль у реалізації договірної участі в Європейському економічному просторі (ЄЕП). Однією з ключових аспектів є зобов'язання Сторін-контрагентів щодо внесення актів, зазначених у Додатках до Угоди, до свого внутрішнього правового порядку. Це означає, що правові норми ЄЕП стають частиною внутрішнього законодавства країн-учасниць. [9, ст. 20]

Крім того, правові чинники визначають процедури внесення змін до Угоди та її Додатків. Спільний комітет ЄЕП приймає рішення щодо внесення змін як можливо найближче до прийняття відповідних нових законодавчих актів Співтовариства. Це забезпечує юридичну стабільність та однорідність в реалізації Угоди.

Додатково, правові чинники впливають на вирішення спірних питань та проблем, що виникають у контексті Угоди. Спільний комітет ЄЕП вживає заходів для знаходження взаємоприйнятних рішень та забезпечення гармонійного виконання Угоди всіма сторонами. [9, ст. 44]

Підсумовуючи, правові чинники визначають процедури прийняття нормативних актів, внесення змін до Угоди та розв'язання спорів, що допомагає забезпечити ефективну реалізацію договірної участі в Європейському економічному просторі. Одним з останніх яскравих прикладів впливу політичних та правових чинників на реалізацію договірної участі в ЄЄП є брекзит.

У грудні 2017 року Велика Британія уклала угоду з трьома державами-учасниками ЄАВТ, щоб вирішити питання, пов'язані з брекзитом. Ця угода охоплювала захист прав громадян Великої Британії, які проживають у цих країнах, а також прав громадян цих країн, які проживають у Великій Британії.

У січні 2020 року підписано Угоду про розподіл відповідальності між Великою Британією та державами-учасниками ЄАВТ. Ця угода практично повторює відповідні частини Угоди про вихід Великої Британії з Європейського Союзу та гарантує права громадян Великої Британії та держав-учасниць ЄАВТ, які вже проживають або працюють в інших державах. [15]

У січні 2020 року Велика Британія офіційно вийшла з Європейського Союзу, закінчивши свій статус держави-учасниці ЄЄП. У грудні 2020 року, після завершення перехідного періоду, Британія стала третьою країною в контексті Угоди про ЄЄП. Торгові відносини між Великою Британією та державами-учасниками ЄАВТ після перехідного періоду повинні бути узгоджені в переговорах. [16]

Брекзит мав важливі наслідки для самого ЄЄП та його учасників, як от:

1. Підірвання довіри до європейської інтеграції: вихід Великої Британії може послужити прикладом для інших країн, що виходять з інтеграційних структур, і спричинити сумніви щодо майбутньої стійкості та цілісності Європейського Союзу та його асоційованих організацій, таких як ЄЕП.

2. Зміна політичних пріоритетів: вихід Великої Британії може вплинути на політичні пріоритети та стратегії інших країн, що залишаються в ЄЕП, і спричинити перегляд їхніх відносин з організацією.

3. Потенційні зміни у структурі та функціонуванні ЄЕП: вихід Великої Британії змусив ЄЕП переглянути свою структуру та механізми роботи для врахування нових умов та викликів, що виникають внаслідок цього виходу.

[17]

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОГОВІРНОЇ УЧАСТІ ДЕРЖАВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ (ЄЕП)

3.1 Обґрунтування конструктивних пропозицій для покращення практики договірної участі в ЄЕП: аналіз обраних країн

Як вже зазначалось раніше, Угода про Європейський економічний простір не охоплює деякі політики ЄС, а саме: спільну сільськогосподарську та рибальську політику; митний союз; спільну торгову політику; спільну зовнішню та безпекову політику; юстицію та внутрішні справи держав-учасниць; прямі та непрямі податки; економічний та монетарний союз Європи.

Враховуючи ці факти, для покращення практики договірної участі в ЄЕП, до Угоди можна також включити наступні політики:

1. Юстиція та внутрішні справи.

Не дивлячись на те, що 3 країни, що входять до зони Шенгену, знаходяться у ЄЕП, політика, що стосується юстиції та внутрішніх справ, не покривається дією Угоди про Європейський економічний простір.. Тому, включення цих політик до дії Європейського економічного простору може значно сприяти покращенню координації правових та правоохоронних заходів між державами-учасницями.

Це допоможе забезпечити більш ефективний контроль над міграцією, боротьбу зі злочинністю та тероризмом, а також забезпечити захист прав громадян та зміцнити довіру в систему юстиції.

2. Екологічна політика.

Цей аспект політики додатково вирішує питання зовнішньої та безпекової політики, наприклад, наслідки для Європи від глобальних змін клімату на міжнародну стабільність і безпеку, або від виснаження населення. ЄС, через свої геополітичні, безпекові та торгові зв'язки з іншими країнами, а також через близькість до країн, які, ймовірно, менше здатні адаптуватися до змін клімату, є дуже вразливим до таких ефектів міжнародного масштабу.

Саме з цієї причини загальна мета нової стратегії адаптації ЄС на наступні п'ять років — стати суспільством, яке відповідає кліматичним змінам, повністю адаптованим до необхідних впливів зміни клімату, зі зміцненим адаптивним потенціалом та мінімальною вразливістю, а також сприяти досягненню глобальної мети Паризької угоди щодо адаптації до 2050 року. [18]

Згідно цієї Угоди, всі 27 країн-членів Європейського союзу зобов'язалися зробити ЄС першим континентом з нульовим викидом вуглецю до 2050 року. Щоб досягти цієї мети, вони зобов'язалися зменшити викиди на щонайменше 55% до 2030 року, порівняно з рівнем 1990 року. [19]

Саме тому фокусом ЄС протягом 2024-2026 років буде:

- покращення загальних знань про наслідки зміни клімату та розробка рішень;
- зміцнення планування, впровадження та управління кліматичними ризиками;
- прискорення дій з кліматичної адаптації;
- підтримка глобальних заходів щодо адаптації до зміни клімату та стійкості.

Ці цілі будуть досягнуті за рахунок того, що ЄС буде:

- спонукати всі держави-члени ЄС приймати комплексні стратегії адаптації;
- забезпечувати фінансування програми LIFE для підтримки потенціалу та посилення заходів з адаптації в Європі;
- спрямовувати більш зусиль на навчання, присвячене кліматичним змінам та стійкості;
- додатково розвивати думку про те, що кліматична адаптація є першим кроком для адаптації в Європі;
- сприяти адаптації СПЗ, політики збалансованого розвитку та спільної політики у галузі рибальства до кліматичних змін;
- забезпечувати більш стійку інфраструктуру;
- пропагувати страхові та інші фінансові продукти для стійких інвестиційних та бізнес-рішень.

Ці заходи допоможуть у:

- зменшенні щорічних втрат економічного добробуту;
- зменшенні втрат зайнятості;

- підвищенні обізнаності про кліматичну стійкість для зовнішньої діяльності ЄС та розвитку. [20]

Включення екологічної політики до Європейського економічного простору може сприяти більш ефективному вирішенню проблем забруднення навколишнього середовища та зменшенню викидів шкідливих речовин. [21]

По-перше, це дозволить узгодити кліматичні заходи та стандарти між країнами, що сприятиме більш ефективній боротьбі зі зміною клімату та зменшить ризики екологічних криз. По-друге, включення кліматичної політики до угоди допоможе створити сприятливі умови для розвитку зеленої економіки та інноваційних технологій у всіх учасниць ЄЄП. Це сприятиме створенню нових ринків та можливостей для бізнесу, а також сприятиме створенню нових робочих місць у сфері відновлювальної енергетики та екологічної інфраструктури.

Крім того, включення кліматичної політики до дії ЄЄП сприятиме співпраці між країнами в області досліджень та розвитку нових технологій для боротьби зі зміною клімату, що може призвести до спільних ініціатив та проєктів зі зменшення викидів парникових газів та підвищення екологічної стійкості. Такий підхід також покаже світове лідерство та зобов'язання країн ЄЄП у боротьбі з глобальними екологічними викликами, сприяючи підвищенню їх міжнародного авторитету та впливу.

3. Спільна зовнішня та безпекова політика.

Після початку повномасштабного вторгнення в Україні, європейський континент встановив високий рівень інтенсивності конфлікту на своїх території. Саме через це була запропонована нова, перша в історії, Європейська стратегія промислової оборони. Вона визначає чітке та довгострокове бачення для

досягнення абсолютної готовності оборонної промисловості в Європейському Союзі. В той час та в тому обсязі, коли вона буде необхідна. [22]

Стратегія пропонує наступні заходи для досягнення цієї мети:

1. Спонування країн ЄС інвестувати в оборонну промисловість більше завдяки новим програмам для спільного придбання та спільної роботи на рівні Європейського союзу.
2. Підтримка європейської оборонної промисловості, впровадження більшої кількості інновацій в оборонну продукцію. Крім цього, будуть прийняті заходи для підтримки досліджень, збільшення інвестицій та роботи над питаннями оборони вздовж ланцюгів постачання. Це також стосується відкриття в Києві офісу інноваційної оборони.
3. Фінансування оборонної промисловості за допомогою нової програми Європейської оборонної промисловості на суму 1,5 мільярда євро та обговорення потреб у обороні у контексті наступного довгострокового бюджету ЄС. [23]
4. Співпраця з партнерами по всьому світу. Наприклад, в рамках цього заходу, Україна зможе брати участь у програмах оборонної промисловості ЄС.

Стратегія також встановлює кілька цілей. До 2030 року країни ЄС мають:

- придбати принаймні 40% оборонного обладнання, співпрацюючи разом;
- витратити принаймні половину свого бюджету на оборонні закупівлі на продукцію, виготовлену в Європі;
- здійснювати торгівлю принаймні 35% оборонних товарів між країнами ЄС, а не з іншими країнами. [24]

Включення оборонної політики до дії угоди про Європейський економічний простір має велике значення з кількох причин. По-перше, це сприятиме зміцненню безпеки та стабільності в регіоні, оскільки ЄЕП охоплює значну частину європейського континенту. Об'єднання зусиль у сфері оборони може забезпечити більш ефективний захист від зовнішніх загроз та сприяти утриманню миру.

По-друге, включення оборонної політики до ЄЕП може сприяти збільшенню інвестицій у військово-промисловий комплекс та створенню нових можливостей для співпраці та інновацій в цій сфері. Це може сприяти розвитку новітніх технологій та створенню робочих місць у військовій галузі.

Крім того, включення оборонної політики до угоди може зміцнити співпрацю між країнами-учасницями ЄЕП в сфері безпеки та оборони, що сприятиме розвитку спільних стратегій та заходів з протидії загрозам.

Отже, з включенням оборонної політики до дії угоди ЄЕП можна очікувати зміцнення безпеки та стабільності в регіоні, збільшення інвестицій

у військово-промисловий комплекс та сприяння співпраці між країнами-учасниками у цій сфері.

Для того, щоб зрозуміти, як ще можна покращити участь країн в ЄЄП, варто також окремо проаналізувати країни в складі ЄС та ЄАВТ. Це допоможе зрозуміти, які аспекти Угоди можна змінити для цих двох організацій. Розберемо це на прикладі Норвегії, Ісландії й Ліхтенштейну як членів ЄАВТ та Нідерландів як члена ЄС.

Норвегія.

Згідно з Угодою про Європейський економічний простір, норвезькі громадяни та сектор підприємств Норвегії мають ті ж права та обов'язки, що й громадяни та підприємства інших країн ЄЄП, наприклад, у сфері торгівлі, інвестицій, банківських та страхових послуг, купівлі та продажу послуг, а також права на роботу, навчання та проживання в країнах ЄЄП.

Співпраця Норвегії з Європейським союзом у сфері правосуддя та внутрішніх справ регулюється угодою про асоціацію до Шенгенського простору та іншими угодами. Крім цього, Норвегія також співпрацює з ЄС у сфері зовнішньої та безпекової політики. [25]

Що стосується торгівлі сільськогосподарською та рибною продукцією, це регулюється окремими положеннями Угоди про ЄЄП та у відповідних, двосторонніх угодах з ЄС.

Норвегія не має формального доступу до процесу прийняття рішень ЄС, але можуть давати відповідні рекомендації на підготовчій стадії, коли Комісія розробляє пропозиції для нового законодавства, яке має бути включене до Угоди

про ЄЕП. Це включає право брати участь у роботі експертних груп та комітетів Комісії. Норвегія може надавати рекомендації на підготовчій стадії, коли Комісія розробляє пропозиції для нового законодавства, яке буде включено до Угоди про ЄЕП.

Країни ЄАВТ також не беруть участі в Спільній політиці рибного господарства ЄС. Норвегія видає власні квоти на рибальство та залишає певні обмеження на власність та підприємництво у секторі рибальства. Але Норвегії не надаються низькі митні збори для деяких найважливіших видів білої рибної продукції. [26]

Тому, для покращення практики договірної участі Норвегії в Європейському економічному просторі можна запропонувати розширення доступу до процесу прийняття рішень. Норвегія може активніше впливати на процес прийняття рішень в ЄС, щоб забезпечити більшу відповідність інтересів ЄАВТ з інтересами країн-членів ЄС.

Це може включати надання доступу до процесу прийняття рішень ЄС, а також надання рекомендацій протягом усього процесу розробки Комісією пропозицій для нового законодавства, а не лише на початку.

Крім цього, можна почати надавати Норвегії знижені митні збори для деяких найважливіших видів білої рибної продукції, які найбільше використовуються для імпорту до інших країн ЄЕП.

Ісландія.

Угода про ЄЕП описує економічну інтеграцію, спільні правила конкуренції, правила державної допомоги та державних закупівель між Ісландією та ЄС.

Сільське господарство та рибальство не охоплюються угодою про ЄЕП. Проте Угода підтримує прагнення сторін до поступового відкриття сільськогосподарської торгівлі, що здійснюється шляхом укладення окремих угод. Остання угода щодо сільськогосподарської продукції, укладена на основі статті 19 Угоди про ЄЕП, датується 2017 роком.

Таким чином, Ісландія має право укладати двосторонні угоди про вільну торгівлю в рамках структури ЄАВТ. Це означає, що Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн можуть вести переговори про угоду про вільну торгівлю з відповідною третьою країною через посередництво ЄАВТ.

Угода про ЄЕП є найважливішою та найширшою угодою Ісландії на сьогоднішній день. Угода набула чинності 1 січня 1994 року та створила єдиний ринок між ЄС та трьома з чотирьох держав ЄАВТ – Ісландією, Норвегією та Ліхтенштейном. Що стосується торгівлі, Угода передбачає скасування тарифів на всі промислові товари, що походять із будь-якої Сторони. Крім того, Протокол 3 до Угоди передбачає лібералізацію тарифів на перероблену сільськогосподарську продукцію, а Протокол 9 – лібералізацію тарифів на рибну продукцію. Правила походження товарів містяться в Протоколі 4 до Угоди.

Угода про вільну торгівлю між Ісландією та ЄС передбачає тарифні переваги для імпорту ісландської рибної, а також сирої та переробленої сільськогосподарської продукції на ринки ЄС. [27]

З іншого ж боку, дана угода значно посилила конкуренцію з боку фермерів з інших країн ЄС. ісландським фермерам доводилось адаптуватись до нових норм і стандартів ЄС, що потребувало значних змін у їхній практиці. Проте це надало їм легший доступ до іноземних ринків.

Покращення практики договірної участі Ісландії в ЄЕП може включати розширення сфер співпраці, наприклад, у сфері регулювання фінансових послуг або інтелектуальної власності. А також подальшу підтримку двосторонніх угод про вільну торгівлю, згідно якої Ісландія може продовжувати укладати двосторонні угоди про вільну торгівлю іншими товарами з третіми країнами через ЄАВТ.

Ліхтенштейн.

Як і Норвегія та Ісландія, Ліхтенштейн не має офіційного доступу до процесу прийняття рішень ЄС. Однак країна може опосередковано впливати на законодавство ЄЕП під час його підготовки. Наприклад, Ліхтенштейн має право брати участь у роботі експертних груп та комітетах Європейської Комісії, а також надавати коментарі щодо майбутніх правових актів, які будуть інкорпоровані до Угоди про ЄЕП.

Протокол 3 до Угоди про ЄЕП встановлює систему компенсації цін на перероблену сільськогосподарську продукцію. Ця система спрямована на нівелювання різниці в цінах на базові сільськогосподарські продукти в межах ЄЕП. Вона досягається шляхом надання субсидій на експорт та стягнення митних зборів на імпорту. Розмір субсидій та митних зборів розраховується на основі узгоджених Договірними Сторонами компенсаційних цін. Дія Протоколу 3 не поширюється на Ліхтенштейн.

Питання ветеринарного та фіто санітарного контролю регулюються Додатком I до Угоди про ЄЕП, а законодавство щодо харчових продуктів – Розділом XII Додатку II. Водночас, ці нормативи ЄЕП не застосовуються безпосередньо до Ліхтенштейну. Через митний союз із Швейцарією, країна використовує ветеринарні положення, викладені в швейцарсько-європейській

Угоді про сільське господарство. Таким чином, Ліхтенштейн має власну систему контролю за безпечністю харчової продукції, узгоджену зі стандартами ЄС через його договірні відносини з Швейцарією. [28]

Тож, для покращення практики договірної участі Ліхтенштейну в ЄЄП необхідно надати Ліхтенштейну офіційний доступ до процесу прийняття рішень ЄС та розширити можливості для участі Ліхтенштейну в роботі експертних груп та комітетів ЄС. Крім цього, розглянути можливість поширення дії Протоколу 3 на Ліхтенштейн і забезпечити більш чіткий та прозорий механізм для врахування коментарів Ліхтенштейну до майбутніх законодавчих актів ЄЄП.

Нідерланди.

Угода про Європейський економічний простір не охоплює наступні політики:

- митний союз;
- спільну торгову політику;
- спільну зовнішню та безпекову політику;
- правосуддя та внутрішні справи (навіть якщо країни ЄФТА входять до зони Шенген).
- економічний та валютний союз;
- спільну сільськогосподарську та рибну політику.

Як вже зазначалось раніше, найбільш актуальними політиками для включення до дії ЄЄП будуть:

1. Юстиція та внутрішні справи.
2. екологічна політика.

3. Спільна зовнішня та безпекова політика.

Тож, саме на них варто сконцентруватись для покращення практики договірної участі Нідерландів в ЄЕП.

3.2 Перспективні стратегії для забезпечення більш ефективної взаємодії держав у рамках ЄЕП й рекомендації Україні для європейської інтеграції

Існує декілька перспективних стратегій для забезпечення більш ефективної взаємодії держав у рамках ЄЕП:

1. Підвищення співпраці в сільському господарстві та рибальстві. Розробка спільних стратегій у сфері управління рибними ресурсами та сільськогосподарської політики допоможе зменшити ризики в сфері безпеки харчових продуктів та забезпечити стабільність цін на ринку.
2. Розробка механізмів торгівлі. Співпраця в розробці нових механізмів торгівлі, що не охоплені Угодою, таких як митний союз та спільна торговельна політика, може сприяти збільшенню обсягів торгівлі та зменшенню тарифних бар'єрів.
3. Зміцнення координації у сфері зовнішньої політики. Розробка спільних стратегій у сфері зовнішньої та безпекової політики допоможе забезпечити єдність підходів та збільшити вплив країн ЄС та ЄАВТ на міжнародні події та конфлікти.

4. Розвиток альтернативних механізмів валютного обміну. Враховуючи відсутність економічного та валютного союзу у рамках Угоди, розробка альтернативних механізмів валютного обміну може допомогти забезпечити стабільність фінансової системи та зменшити залежність від єдиного економічного простору.

Не менш важливо обговорити і стратегії європейської інтеграції для України, особливо у контексті недавнього надання їй статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. Цей крок відкриває нові можливості для України щодо європейської інтеграції та сприяє зміцненню її зв'язків з країнами-членами ЄС.

Правильно визначені пріоритети можуть стати ключовим інструментом для України на шляху до досягнення відповідності європейським стандартам та наближення до внутрішнього ринку ЄС.

Насамперед, європейська інтеграція — це зближення України з Євросоюзом як на рівні законів, так і на рівні правил і звичаїв, що існують у суспільстві. Її кінцевим результатом має стати вступ України до ЄС.

Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» визначав пріоритетними сферами для адаптації українського законодавства:

- митне право;
- законодавство про компанії;
- банківське право;
- бухгалтерський облік компаній;

- податки, включаючи непрямі;
- інтелектуальну власність;
- охорону праці;
- фінансові послуги (у тому числі послуги в системі накопичувального пенсійного забезпечення);
- правила конкуренції;
- державні закупівлі;
- охорону здоров'я та життя людей, тварин і рослин;
- довкілля;
- захист прав споживачів;
- технічні правила і стандарти;
- енергетику, включаючи ядерну;
- транспорт. [29]

Мін'юст розробляє рекомендації щодо приведення законодавства України у відповідність з *acquis communautaire* та надсилає їх заінтересованим органам виконавчої влади. А центральні органи виконавчої влади організовують, спрямовують і координують роботу заінтересованих органів виконавчої влади з опрацювання рекомендацій та проведення економічного, соціального та політичного аналізу можливих наслідків їх реалізації. [30]

Протягом періоду з 2014 по 2024 рік загальний прогрес у виконанні Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом показав збільшення з 72% у 2022 році до 77% у 2023 році.

У 2023 році прогрес виконання завдань з Угоди про асоціацію досяг 88%. Водночас, Кабінетом Міністрів України було виконано 86% завдань. [29, ст. 5]. Узагальнений прогрес за весь період з 2014 по 2023 роки показує наступне:

Рисунок 3.1 — Прогрес виконання Угоди про асоціацію [31, ст. 5]

Якщо ж розглядати прогрес за сферами, то він виглядав таким чином:

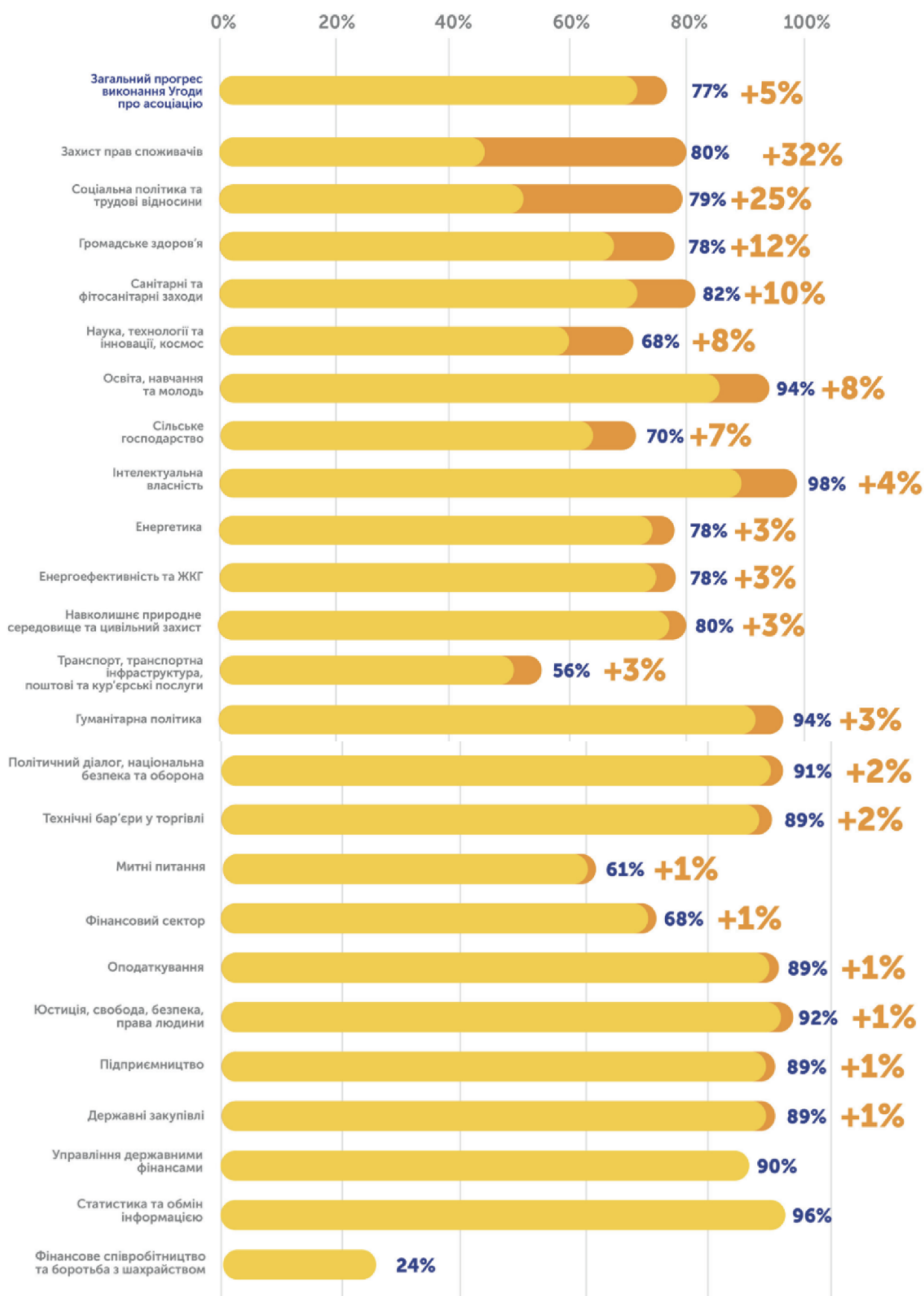

Рисунок 3.2 — Прогрес виконання Угоди про асоціацію за сферами [31, ст. 6]

Виходячи з результатів минулого року, можна зробити висновки, що сферами, які потребують більшої уваги, є: фінансове співробітництво, транспорт, митні питання, фінансовий сектор та наука.

Розглянемо, що саме можна покращити в кожному з цих секторів для просування у виконанні Угоди про асоціацію.

Фінансове співробітництво.

Для ефективної боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму необхідно залучати різноманітних суб'єктів, таких як фінансові установи, банки, агентства нерухомості, служби управління активами. Вони мають важливе значення у виявленні та зупиненні підозрілої діяльності.

Саме тому зараз активно розширюється перелік організацій, які зобов'язані виявляти підозрілі транзакції, включаючи постачальників послуг криптовалютних активів, торговців предметами розкоші та казино.

Всі ці суб'єкти мають продовжувати здійснювати належну перевірку клієнтів і повідомляти про будь-яку підозрілу діяльність. Також потрібно ввести посилені заходи для ідентифікації бенефіціарних власників компаній та організацій, що мають більш ніж 25% власності. Це сприятиме прозорості та запобіганню використанню юридичних структур для відмивання грошей.

Транспорт.

Важливою метою в цьому секторі є збільшення внутрішніх і зовнішніх ресурсів для відновлення пошкодженої / зруйнованої транспортної інфраструктури на основі передових європейських та світових технологій та практик, а також інтеграція української транспортної системи в європейську.

Це передбачає сумісність транспортних систем України та ЄС шляхом впровадження директив та технічних регламентів Європейського Союзу, зняття адміністративних та технічних перешкод, модернізацію технічного обладнання, інтеграцію інфраструктури всіх видів транспорту, розширення співпраці з європейськими транспортними агентствами. [32]

Митні питання.

Основні напрямки реформ в цій області полягають у впровадженні європейських підходів та вимог у митному законодавстві. На сьогоднішній день, митний кодекс, що був прийнятий наприкінці 2019 року, вже частково відповідає Європейському митному кодексу, зокрема у сферах транзиту, авторизованих економічних операторів та прав інтелектуальної власності.

Проте, потрібно продовжити роботу з адаптації національного законодавства до європейських стандартів, зокрема у питаннях вільних зон, форм обробки та внутрішньої обробки, інформаційного забезпечення перед відправленням та права на вислухання. [33]

Також важливо удосконалити адміністративні можливості та іТ-системи митниці для ефективного виконання митних процедур та забезпечення виконання європейських стандартів. Таким чином, адаптація митного законодавства до стандартів ЄС є важливим етапом для успішної інтеграції України в європейське митне простору.

Фінансовий сектор.

По-перше, потрібно забезпечити повне відповідність законодавства України стандартам Європейського Союзу щодо регулювання та контролю фінансових послуг. Це включає впровадження рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду та вироблення стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року.

По-друге, Україні слід розширити законодавчу базу у сфері страхування та пенсійного забезпечення. Це означає узгодження національного законодавства з європейськими стандартами щодо управління пенсійними фондами та створення механізмів захисту прав споживачів та контролю за ринком страхування.

Крім цього, для відповідності з європейськими нормами, Україні слід удосконалити систему відновлення та ліквідації банків, а також забезпечити належний контроль за ринком цінних паперів. Такі кроки допоможуть підвищити довіру інвесторів та забезпечити стабільність фінансової системи в країні. [34]

Технології та наука.

Необхідно зміцнити фінансування досліджень та інновацій, що допоможе покращити здатність країни абсорбувати технології. Налагодження ефективних механізмів розподілу коштів, таких як конкурентні конкурси, буде ключовим кроком у цьому напрямку.

Далі, важливо забезпечити єдність управління в галузі досліджень та інновацій, щоб уникнути роздробленості. Створення координаційних органів, які забезпечать спільну стратегію та моніторинг реалізації цих стратегій, буде корисним кроком.

Крім того, для привернення та подальшого збереження наукових кадрів Україні необхідно розглянути впровадження спеціальних заходів, спрямованих на підтримку кар'єрного зростання дослідників, а також залучення талановитих науковців з діаспори. Реалізація таких заходів сприятиме зміцненню наукового потенціалу України та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

Угода про Європейську економічну область є стратегічним кроком у розширенні та глибокій інтеграції європейського простору. Вона забезпечує рівні умови для підприємств та громадян у Внутрішньому Ринку, сприяючи вільному руху товарів, послуг, осіб та капіталу.

Крім цього, Угода регулює конкуренцію, державну допомогу, захист споживачів та корпоративне право, а також сприяє співпраці у таких галузях як дослідження та технологічний розвиток, освіта, зайнятість та інші.

Угода про Європейський економічний простір дуже гнучка та адаптивна, оскільки її загальні правила постійно оновлюються за рахунок змінення законодавства ЄС. Діяльність Загального комітету ЄЕП, підкомітетів та інших органів, таких як Спільний парламентський комітет ЄЕП, є ключовою для забезпечення координації та взаємодії між учасниками угоди.

Ці механізми гарантують ефективне включення нового законодавства ЄС до Угоди про ЄЕП та забезпечують можливість участі країн-членів Європейської асоціації вільної торгівлі у формуванні та реалізації законодавчих ініціатив.

Політичні фактори відіграють важливу роль у реалізації угод, забезпечуючи справедливість у конкуренції та визначаючи загальні принципи управління. Рада ЄЕП відкриває шлях для політичних рішень та розширення угоди на нові сфери. Спільний комітет ЄЕП забезпечує координацію та впровадження рішень на практичному рівні.

З іншого боку, правові чинники визначають процедури та забезпечують стабільність в реалізації угоди, включаючи внесення змін та вирішення спірних питань. Підсумовуючи, ці фактори спільно гарантують ефективну та стабільну участь у ЄЕП.

Для покращення практики участі країн ЄС та ЄАВТ у Європейському економічному просторі можна запропонувати такі кроки:

1. Збільшення кількості політичних сфер, які покриває Угода про Європейський економічний простір, може збільшити зацікавленість країн ЄС у співпраці з ЄАВТ та розширити можливості для взаємної користі.
2. Забезпечення більш активної участі представників країн ЄС у процесі прийняття рішень щодо змін та додатків до Угоди про ЄЕП.
3. Надання країнам ЄАВТ більш широкого доступу до процесу прийняття рішень у ЄС може допомогти забезпечити більшу прозорість та участь у прийнятті рішень, які стосуються ЄЕП.
4. Збільшення активності представників країн ЄАВТ у процесі розробки нових політик та ініціатив ЄС може забезпечити краще представлення їхніх інтересів та пріоритетів у рамках Європейського економічного простору.

Що ж стосується європейської інтеграції України, а отже і інтеграції в ЄЕП, фінансове співробітництво, транспорт, митні питання, фінансовий сектор та технології з наукою мають стати пріоритетними секторами.

Щоб успішно впровадити Угоду про асоціацію та наблизити Україну до відповідності європейським стандартам, необхідно вдосконалити законодавство та інфраструктуру в цих сферах, а також забезпечити ефективну координацію та фінансування.

Тільки за умови впровадження реформ і заходів, описаних у відповідних секторах, Україна зможе успішно рухатися до досягнення європейських стандартів та інтеграції у ЄС, а потім і у спільний ринок ЄСП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: станом на 30 лист. 2023 р. / Верховна Рада України. 2014. Ст. 1.
2. Представництво Європейського Союзу в Україні. Рекомендації Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/рекомендації-європейської-комісії-щодо-статусу-україни-на-членство-в-єс_uk?s=232. (дата звернення: 27.03.2024).
3. European Commission. European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations, 23 June 2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/23/european-council-conclusions-on-ukraine-the-membership-applications-of-ukraine-the-republic-of-moldova-and-georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/>. (accessed: 27.03.2024).
4. Emily MacKenzie. EFTA and the EEA: What are they? URL: <https://brexit.law/2016/07/06/efta-and-the-eea-what-are-they/>. (accessed: 27.03.2024).
5. European Free Trade Association. EEA history. URL: <https://www.efta.int/about-efta/european-free-trade-association/history>. (accessed: 27.03.2024).
6. Fact Sheets on the European Union. The European Economic Area (EEA), Switzerland and the North. URL:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/169/the-european->

(accessed: 27.03.2024).

7. European Free Trade Association (EFTA). The Basic Features of the EEA Agreement. URL: <https://www.efta.int/eea/eea-agreement/eea-basic-features>. (accessed: 27.03.2024).
8. European Commission. European Economic Area (EEA) Agreement. URL: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/european-economic-area-eea-agreement>. (accessed: 29.02.2024).
9. Agreement on the European Economic Area: as of 14 June 2023 / Official Journal of the European Communities. 1994.
10. European Free Trade Association. About EFTA. URL: <https://www.efta.int/About-EFTA/Frequently-asked-questions-EFTA-EEA-EFTA-membership-and-Brexit-328676>. (accessed: 27.03.2024).
11. Fact Sheets on the European Union. How the European Union works. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/chapter/209/how-the-european-union-works>. (accessed: 27.03.2024).
12. European Free Trade Association. Q&A about the EEA Agreement. URL: <https://www.efta.int/eea/eea-agreement/eea-basic-features#14>. (accessed: 27.03.2024).
13. European Free Trade Association. EEA & Relations with the EU. URL: <https://www.efta.int/eea>. (accessed: 27.03.2024).
14. Norwegian Government Security and Service Organisation. EEA institutions and bodies. URL: https://www.regjeringen.no/en/topics/european-policy/eos/eea_bodies/id685028. (accessed: 27.03.2024).
15. EEA EFTA Explainer. HM Government. 2018. P. 1-4.
16. EEA EFTA Separation Agreement. Department for Exiting the European Union. 2019. P. 1.

17. Webb D., Lang A., Keep M., Gower M., Miller V., Jozepa I., Harari D., Fella S.
The European Economic Area. *House of Commons Library*. 2018. Briefing
paper No. 8129. P. 33.
18. European Commission. Delivering the European Green Deal. URL:
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en. (accessed: 27.03.2024).
19. Climate-ADAPT strategy 2022-2024. The European Climate Adaptation
Platform. 2022. P. 3-4.
20. ECB Banking Supervision: SSM supervisory priorities for 2024-2026. European
Central Bank. 2023. P. 5-17.
21. European Central Bank. Climate and nature plan 2024-2025 at a glance. URL:
https://www.ecb.europa.eu/ecb/climate/our-climate-and-nature-plan/html/index_en.html. (accessed: 27.03.2024).
22. European Commission. EDIS | Our common defence industrial strategy. URL:
https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edis-our-common-defence-industrial-strategy_en. (accessed: 27.03.2024).
23. European Commission. EDIP | The Future of Defence. URL:
https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edip-future-defence_en. (accessed: 27.03.2024).
24. European Commission. First-ever European defence industrial strategy to
enhance Europe's readiness and security. URL:
https://commission.europa.eu/news/first-ever-european-defence-industrial-strategy-enhance-europes-readiness-and-security-2024-03-05_en. (accessed:
27.03.2024).
25. Norway and the EU. The EEA Agreement. URL:
<https://www.norway.no/en/missions/eu/areas-of-cooperation/the-eea-agreement/>.
(accessed: 27.03.2024).

26. Norwegian Government Security and Service Organisation. What the EEA Agreement covers. URL:
<https://www.regjeringen.no/en/topics/european-policy/eos/agreement/id685024/>.
 (accessed: 27.03.2024).
27. Government of Iceland. Free Trade Agreements. URL:
<https://www.government.is/topics/foreign-affairs/external-trade/free-trade-agreements/>. (accessed: 15.05.2024).
28. Delegation of the European Union to Switzerland and Liechtenstein. The European Union and the Principality of Liechtenstein. URL:
https://www.eeas.europa.eu/switzerland/european-union-and-principality-liechtenstein_en?s=180. (accessed: 15.05.2024).
29. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» : станом на 2 жов. 2018 р. / Відомості Верховної Ради України. 2004. № 29. Розділ II.
30. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» : станом на 15 січ. 2020 р. / Верховна Рада України. *Офіційний вісник України*. 2004. № 1365. П. 5-6.
31. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2023 рік: станом на 20 бер. 2024 р. / Урядовий портал. *Служба Віце-прем'єр-міністра України*. 2024. Ст. 5-6.
32. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. 2022. Ст. 29-32.
33. На шляху до європейської інтеграції. Дослідження наявних проєктів та потреб зацікавлених сторін в Україні. ГО «Український центр європейської політики». 2023. Ст. 15.

34. Analytical Report following the Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union. European Commission. 2023. P. 25-28.

ДОДАТКИ

Додаток А

Огляд зарубіжної літератури

1. European Commission. European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations, 23 June 2022.

This website is the official website of the Council of the EU and the European Council. It is managed by the General Secretariat of the Council, the body of staff responsible for assisting the Council of the EU and the European Council.

2. Emily MacKenzie. EFTA and the EEA: What are they?

Brexit Law blog tracks the legal issues arising from Brexit. 'The referendum on 23 June 2016 in the United Kingdom resulted in a majority vote in favour of the UK's withdrawal from the European Union. The blog is written by members of Brick Court Chambers, one of London's leading barristers chambers.

3. European Free Trade Association. EEA history.

The European Free Trade Association (EFTA) is the intergovernmental organisation of Iceland, Liechtenstein, Norway and Switzerland. It was set up in 1960 by its then seven Member States for the promotion of free trade and economic integration between its members.

4. Fact Sheets on the European Union. The European Economic Area (EEA), Switzerland and the North.

Created in 1979 for Parliament's first direct elections, the Fact Sheets are designed to provide non-specialists with a straightforward, concise and accurate overview of the European Union's institutions and policies, and the role that the European Parliament plays in their development. Drafted by the policy departments and the Economic Governance Support Unit, the Fact Sheets are available in 24 languages. The online version is reviewed and updated at regular intervals throughout the year, as soon as Parliament adopts any important positions or policies.

5. Norwegian Government Security and Service Organisation. EEA institutions and bodies.

The Norwegian Government Security and Service Organisation likely functions as a central digital platform providing essential services and security measures for the Norwegian government and its citizens. It likely offers a range of online services aimed at enhancing government operations, facilitating citizen interactions with government agencies, and ensuring the security of digital infrastructure. This website may include features such as secure access portals for government employees, online forms for various administrative processes, information on cybersecurity best practices, alerts and updates on security threats, and resources for citizens to access government services digitally. Overall, it serves as a comprehensive digital hub for government operations and security initiatives in Norway.

6. House of Commons Library / The European Economic Area / Contributors: Webb D., Lang A., Keep M., Gower M., Miller V., Jozepa I., Harari D., Fella S., Briefing paper No. 8129, 2018. Pages: 43

House of Commons Library is an integral research and information service situated within the UK Parliament. Its primary responsibility is to furnish a diverse array of research and information amenities for Members of Parliament (MPs) and their staff. By offering comprehensive support, the Library aids MPs in various capacities, including scrutinising legislation, preparing for debates, formulating policies, and assisting constituents. Comprising a multidisciplinary team of researchers, statisticians, librarians, indexers, communicators, and customer service professionals, the Library operates cohesively to deliver an impartial and reliable service. Its research publications furnish politically unbiased analysis and statistics, covering a wide spectrum encompassing legislation, topical areas, policy matters, and constituency issues. These publications are readily accessible and free of charge for public perusal on the Library's website.

7. European Central Bank. Climate and nature plan 2024-2025 at a glance.

The European Central Bank (ECB) website serves as an authoritative online platform providing comprehensive information and resources related to the functions, policies, and initiatives of the ECB. It serves as a hub for individuals, businesses, financial institutions, policymakers, and researchers seeking information about the ECB's role in maintaining price stability in the euro area, ensuring the safety of the European banking system, and fostering economic stability and growth in the European Union countries that use the euro currency. The website likely offers a range of features, including reports, publications, speeches, press releases, statistical data, educational resources, and interactive tools. It may also provide updates on monetary policy decisions, economic developments, financial stability assessments, and regulatory initiatives. Overall, the ECB website aims to enhance transparency, promote understanding of monetary policy, and facilitate communication between the ECB and its stakeholders.

8. Norway and the EU. The EEA Agreement.

With representatives from nearly all Norwegian ministries, the Mission is an important centre of expertise on EU and EEA affairs for the Norwegian public administration. The Mission is Norway's largest foreign mission, reflecting the broad scope of Norway's relations with the EU. Current staffing is around 60, of which two thirds are diplomats.

9. Government of Iceland. Free Trade Agreements.

The websites of Icelandic Government Offices, stjornarradid.is and this English version government.is, are the Ministries' common official websites. Its objective is to enable users to easily access through a single site information, services and documents from Government Offices. All material is produced professionally. Emphasis is placed on providing reliable Information on Ministries and government affairs in a simple and clear manner. New content is added as it becomes available and older content updated as needed. The web contributes to open and transparent public administration.

10. Delegation of the European Union to Switzerland and Liechtenstein. The European Union and the Principality of Liechtenstein.

Since 2007, the European Union has been represented in Switzerland and the Principality of Liechtenstein by an ambassador and a diplomatic mission. This local presence allows the EU to maintain and deepen its wide-ranging relationship with these two states in direct contact with the authorities, the business community and the civil society. The EU Delegation accompanies and supports the implementation of the treaties between the EU and the two host states, as well as ongoing negotiations. It also acts as a contact point for the media and the general public.

Анотація дипломної бакалаврської роботи

Saveniuk Y.A. “Features and practice of contractual participation of states in the European Economic Area (EEA)”. Manuscript. The work examines the complexities of contractual participation of states within the European Economic Area, with a focus on both European Union member states and countries associated with the European Free Trade Association. Through an analysis of foundational aspects, economic, political, and legal dimensions, as well as future development prospects, the study sheds light on the significance and challenges of state engagement in the EEA framework.

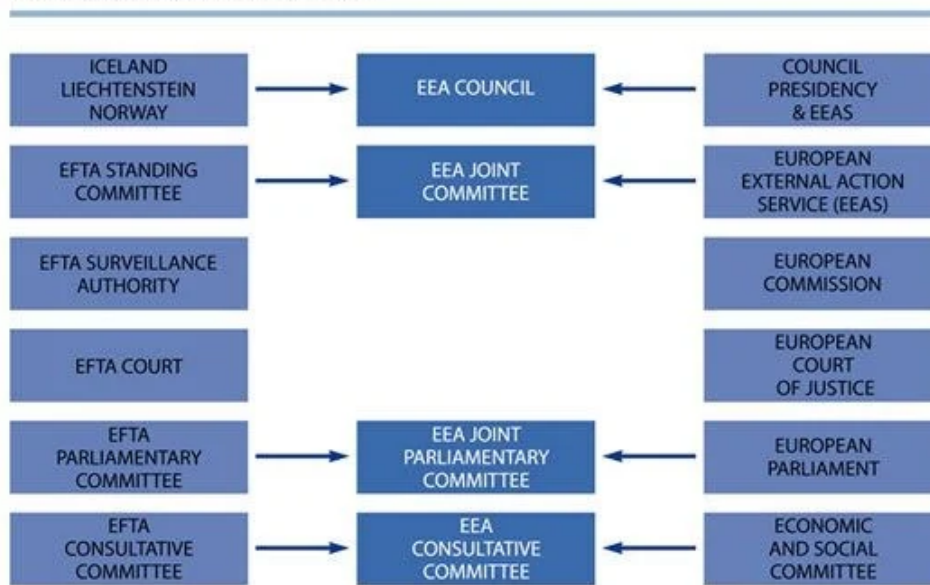
The research identifies areas where participation in the EEA could be improved for both EU and European Free Trade Association member states, highlighting opportunities for enhanced collaboration and interaction. Drawing on theoretical frameworks and empirical evidence, the study proposes recommendations aimed at bolstering participation and cooperation among EEA member states.

In conclusion, the findings suggest that there is room for improvement in the current practices of EEA participation, presenting opportunities for facilitating economic integration, trade relations, and regional cooperation. By providing recommendations for strengthening participation and fostering greater collaboration among member states, this study aims to contribute to the advancement of the EEA framework and the promotion of mutual benefits for all stakeholders involved.

Key words: European Free Trade Association (EFTA), European Economic Community (EEC), European Union (EU), agreement, country, integration.

Year: 2024

The Two-Pillar EEA Structure

This diagram illustrates the management of the EEA Agreement. The left pillar shows the EFTA States and their institutions, while the right pillar shows the EU side. The joint EEA bodies are in the middle.

Рисунок В.1 – перший рисунок додатку В

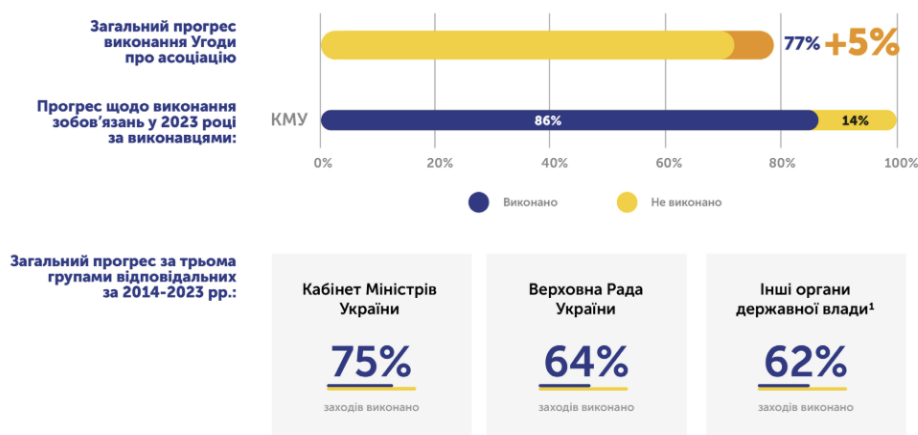

Рисунок В.2 – другий рисунок додатку В

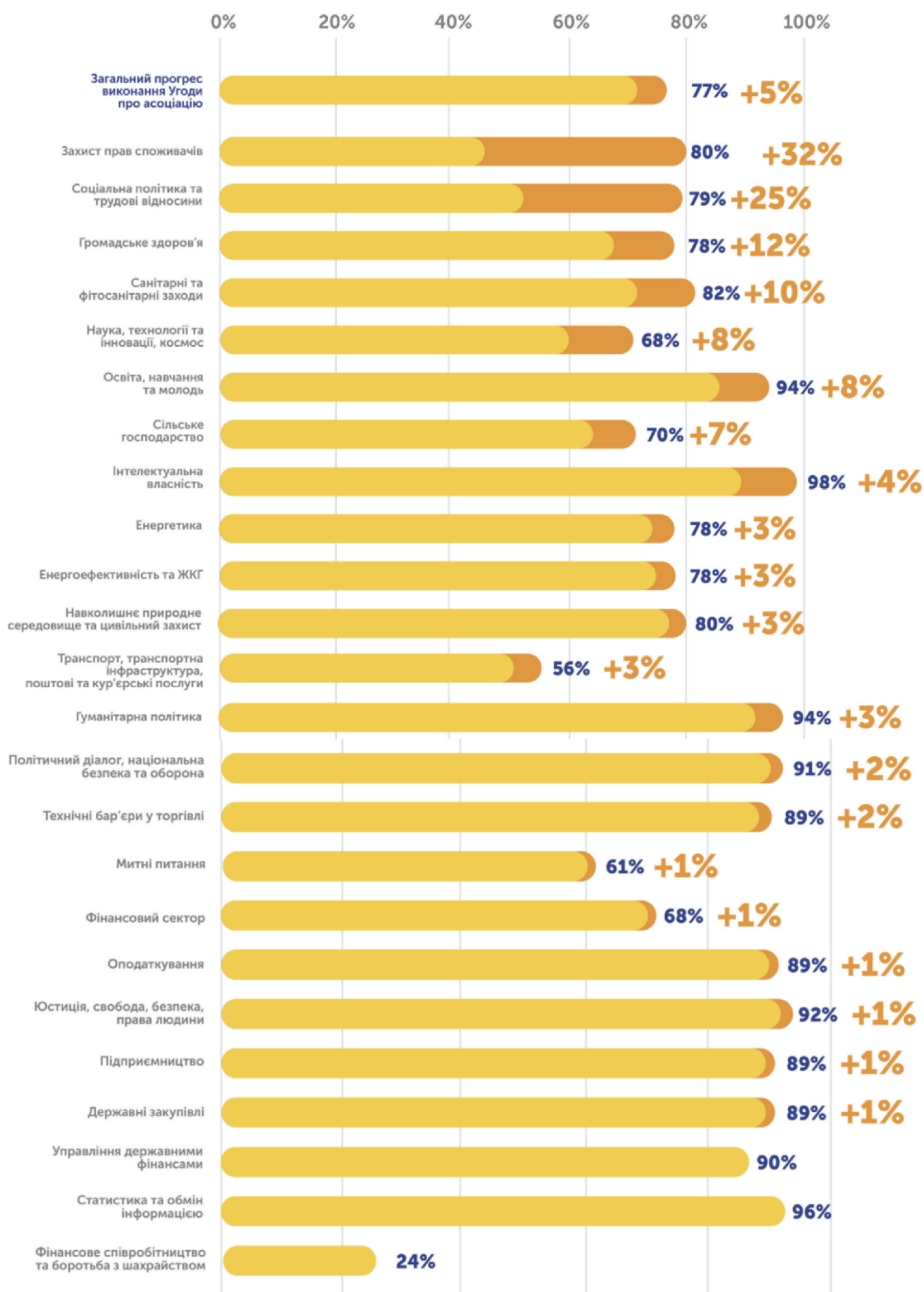

Рисунок В.3 – третій рисунок додатку В

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою Unicheck

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1016238588

Дата перевірки:
09.05.2024 08:31:40 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
09.05.2024 08:44:55 EEST

ID користувача:
100005721

Назва документа: Савенюк Ю.А.Особливості та практика договірної участі держав у Європейському економі...

Кількість сторінок: 44 Кількість слів: 8459 Кількість символів: 63080 Розмір файлу: 1.16 MB ID файлу: 1016020764

Виявлено модифікації тексту (можуть впливати на відсоток схожості)

5.14%
Схожість

Найбільша схожість: 0.59% з Інтернет-джерелом (<https://docplayer.net/65291430-Normativno-pravove-zabezpechennya..>)

3.98% Джерела з Інтернету

331

Сторінка 46

3.97% Джерела з Бібліотеки

461

Сторінка 48

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0%
Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

11971